

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2017. (VII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.131/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Holló Sándorné (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Fazekas Zoltán József, 1137 Budapest, Budai Nagy Antal u. 3., I. emelet 1.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.I.20.131/2016/5. számú ítéletével, valamint a Kazincbarcikai Járásbíróság 3.P.21.293/2014/14. számú ítéletével szemben.
- [2] Az örökgyógyó 2013. november 6-án elhunyt. Ingó és ingatlan vagyonát fele-felérésben az egyedi ügy majdani felpereseire hagyta. Az örökgyógyó négy takarékbetétkönyvet nyitott – 1990-ben, 1995-ben, 2006-ban, valamint 2009-ben – a Sajóvölgye Takarékszövetkezetenél (3700 Kazincbarcika, Egressy u. 39.; a továbbiakban: I. rendű alperes), melyek közül háromban arra utaló bejegyzések szerepeltek, hogy azok halál esetére szóló kedvezményezettje az indítványozó. Ez azonban a hagyatéki eljárás során vitatottá vált, ezért a közjegyző az ezzel kapcsolatos igényérvényesítést bírói útra terelte. A felperesek keresetet indítottak az I. rendű alperes, valamint az indítványozó mint II. rendű alperes ellen, amelyben elsődlegesen azt követelték, hogy a bíróság állapítsa meg azt, hogy a takarékbetétkönyvek haláleseti kedvezményezett jelölést nem tartalmaznak, másodlagosan pedig annak megállapítását, hogy a bennük foglalt haláleseti kedvezményezett rendelkezések érvénytelenek. Továbbá kérték kötelezni az I. rendű alperest fejenként 5 100 747 Ft, annak kamatai és a perköltség megfizetésére, az indítványozót pedig mindezek tűrésére.
- [3] Az első fokon eljáró Kazincbarcikai Járásbíróság a felperesek keresetének teljes egészében helyt adott, mert megállapította, hogy a kérdéses takarékbetétkönyvek tartalmából nem állapítható meg egyértelműen, hogy halál esetére szóló kedvezményezettjelölés történt. A takarékbetétkönyvek névlapjaira és azonosítási adatlapjaira az indítványozó maga vezette rá azt, hogy ő a kedvezményezett, annak pedig nincs okirati nyoma, hogy ez az örökgyógyó akaratával egyezően történt volna. Ebből következően érvényes kedvezményezettjelölés nem történt, a takarékbetétek az örökgyógyó hagyatékát képezik és a felpereseket illetik.
- [4] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen. Érvelésének lényegét az képezte, hogy az örökgyógyó tudott, neki tudnia kellett arról, hogy az indítványozó kedvezményezettként feltüntette magát, a névlapok és azonosítási adatlapok kiállítására ugyanis az 1990-es és 1995-ös takarékbetétkönyvek vonatkozásában utólag, a terrorizmus elleni küzdelemről, a pénzmosás megakadályozásáról szóló rendelkezések szigorításáról, valamint az egyes korlátozó intézkedések elrendeléséről szóló 2001. évi LXXXIII. törvény hatálybalépése folytán került sor. Az örökgyógyó vélhetően tudta, és ezért jóváhagyta, hogy a birtokában lévő takarékbetétkönyvet módosítsák. A 2006-os takarékbetétkönyv névlapjának és azonosítási adatlapjának kiállítására pedig már az indítványozó kedvezményezettként való megjelölésével került sor. A Miskolci Törvényszék részben megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, és a marasztalás összegét leszállította.
- [5] A felperesek felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához. A Kúria a másodfokú ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet pedig helyben hagyta. Ítéletét elsősorban a Kazincbarcikai Járásbíróságnak a kedvezményezettjelölésnek a betétes írásbeli nyilatkozatához való kötöttségéről tett megállapítására alapította.
- [6] 2. Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben – a Kazincbarcikai Járásbíróság ítéletére kiterjedő hatállyal – alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, I. cikk (3) bekezdésére, XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint 28. cikkére hivatkozással. A panaszban ismételtten előadja, hogy a takarékbetétkönyvek az örökgyógyó birtokában voltak, módjában állt azok tartalmát és

módosításait megismerni, ezért megalapozottan feltehető, hogy a perben vitatott bejegyzéseket elfogadta, vagyis halál esetére szóló kedvezményezettként az indítványozót kívánta megjelölni. Erre tekintettel a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenesen fosztották meg az indítványozót ettől a jogosultságától. Ezzel a lépéssel a Kúria az indítványozó várományhoz való jogát sértette meg, amelynek védelmét pedig az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog védelmének körében rögzítette a 36/1998. (IX. 16.) AB határozatban. Ez az alapjogkorlátozás sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében lefektetett szabályokat, továbbá ellentétes az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatával is.

- [7] Az 1990-es és az 1995-ös takarékbetétkönyvekkel összefüggésben – az Alkotmánybíróságnak az 57/1994. (XI. 17.) AB határozatában megmutatkozó gyakorlatával ellentétesen – visszaható hatályú jogalkalmazást végzett a Kazincbarcikai Járásbíróság és a Kúria, ugyanis olyan rendelkezéseket – nevezetesen az I. rendű alperes 2005. április 1-jén hatálybalépett ügyviteli szabályzatát – tekintettek irányadónak, amelyek a takarékbetétkönyvek nyitásának éveiben még nem voltak hatályban. Ez az eljárás önkényességét eredményezi, és végső soron kiüresíti az indítványozó tulajdonhoz való jogát, továbbá ellentétes a jogállamiság és a tisztességes eljárás követelményével, valamint a bírósági jogértelmezés iránt támasztott, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményekkel is.
- [8] A Kazincbarcikai Járásbíróság és a Kúria mindemellett mulasztásokat követett el döntéseinek indokolása során, az indítványozó bizonyítási indítványait ugyanis nem vették figyelembe, továbbá méltánytalan összegű perköltség fizetésére kötelezték őt – annak ellenére, hogy a felpereseket költségmentesség illette meg. Mindezek miatt sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető joga.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi megállapításokat tette.
- [10] Az Abtv. 27. §-ának való megfelelés vizsgálata körében az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény 28. cikkére való hivatkozást nem tekinti Alaptörvényben biztosított jog sérelme állításának, következetes gyakorlata szerint ugyanis ez a rendelkezés nem az alkotmányjogi panasz keretében vizsgálható alapvető jog, hanem a bíróságok Alaptörvénnyel konform jogértelmezésére irányuló követelmény {lásd pl.: 3127/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [11] Ugyancsak e helyütt tartotta indokoltnak az Alkotmánybíróság megjegyezni azt, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése – a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog – körében előadott érveit az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére, vagyis a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra történő hivatkozásnak tekinti, mert az indítványban foglaltak nyilvánvalóan a bíróságok eljárását kifogásolják.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, ezért az Alkotmánybíróságnak meg kellett vizsgálnia, hogy e feltételek valamelyike fennáll-e a konkrét ügyben.
- [13] Az Abtv. 29. §-a által támasztott követelmény a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyéb, mint a rendes bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének megváltoztatására. Az indítvány jelentős részben olyan tények állítását tartalmazza, amelyek, ha azokat a bíróságok elfogadták volna, az indítványozóra nézve kedvező eredményhez vezettek volna. Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntés ilyen vonatkozású felülvizsgálatától mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbírósággént”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog ezt a rendeltetést hivatott betölteni. Továbbá önmagában az, hogy az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörükben valamely fél állításait, bizonyítékait meggyőzőbbnek találják a másik fél által előadottnál, szintén nem egyenértékű az utóbbiaknak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét felvető figyelmen kívül hagyásával {vö. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [14] A támadott ítélet indokolásában a Kúria (és a Kúria ítélete által helybenhagyott elsőfokú ítéletben a Kazincbarcikai Járásbíróság) megválaszolta mindazokat a jogilag releváns – a kedvezményezettjelölés létét illető – kérdéseket, amelyeket az indítványozó a panaszában előadott. Bemutatásra kerültek azok a tények és jogsza-

bályhelyek, amelyekből a bíróságok arra következtettek, hogy a bejegyzések nem tekinthetők az örökhatározó részéről kedvezményezettjelölésnek. Ezért nem merül fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.

- [15] A tulajdonhoz való jog indítványozó által állított sérelmének vizsgálata során az Alkotmánybíróság a fent kifejtettekkel azonos következtetésre jutott. Az eljáró bíróságok számot adtak döntéseik indokairól, és önmagában az, hogy az indítványozó vagyoni helyzetét hátrányosan érintő ítélet született, nem vet fel az Abtv. 29. §-ában foglalt, az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokoló körülményt.
- [16] Nem vet fel az Abtv. 29. §-a szempontjából jelentős körülményt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére történő hivatkozás sem. Az ügyben irányadó és alkalmazott főbb rendelkezések, a takarékbetétről szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet 10. §-a, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 533. § (1) bekezdése az 1990-es és 1995-ös takarékbetétkönyv nyitása óta változatlan szöveggel vannak hatályban, a kifogásolt ügyviteli szabályzat pedig a szerződés megkötésének részletkérdéseit szabályozza. Ezek alkalmazása a bírói jogértelmezés körébe tartozik. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában a Kazincbarcikai Járásbíróság kifejezetten utal arra, hogy a megváltozott tartalmú és az ügyben alkalmazott jogszabályhelyek mely időpontban hatályos szövegét ismerteti. Mindezen körülmények alapján az Alkotmánybíróság beavatkozásának az Abtv. 29. §-a alapján nincs helye.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. június 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/536/2017.

